

1. Identificación da programación
Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36020386	Marco do Camballón	Vila de Cruces	2022/2023

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CMSSC01	Atención a persoas en situación de dependencia	Ciclos formativos de grao medio	Réxime xeral-ordinario

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0212	Características e necesidades das persoas en situación de dependencia	2022/2023	6	160	192

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	ROSARIO IGLESIAS GRANJA
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión departamento

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Este deseño curricular corresponde ao módulo profesional CARACTERÍSTICAS E NECESIDADES DAS PERSOAS EN SITUACIÓN DEPENDENCIA do Ciclo Medio en ATENCIÓN AS PERSOAS EN SITUACIÓN DE DEPENDENCIA, pertencente a Familia Profesional SERVIZOS SOCIOCULTURALS E Á COMUNIDADE, cunha duración de 2.000 horas, impartido no IES Marco do Camballón en Vila de Cruces. O perfil profesional do título de técnico en atención a persoas en situación de dependencia determínase pola súa competencia xeral, polas súas competencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e, de ser o caso, unidades de competencia do Catálogo Nacional de Cualificacións Profesionais incluídas no título.

A competencia xeral deste título consiste en atender as persoas en situación de dependencia no ámbito domiciliario e institucional, co fin de manter e mellorar a súa calidade de vida, realizando actividades asistenciais e non asistenciais, psicosociais e de apoio á xestión doméstica, aplicando medidas e normas de prevención e seguridade, e derivándoas a outros servizos en caso necesario.

As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan:

- a) Determinar as necesidades asistenciais e psicosociais da persoa en situación de dependencia mediante a interpretación da información obtida acerca da persoa a través do plan de atención individual, respectando a súa confidencialidade.
- b) Organizar as actividades de atención ás persoas en situación de dependencia, favorecendo a súa colaboración e a da familia, e tendo en conta as directrices establecidas no plan de atención individualizada.
- c) Realizar as tarefas de hixiene persoal e vestidura das persoas en situación de dependencia, achegando a axuda precisa, favorecendo ao máximo a súa autonomía nas actividades da vida diaria e mantendo cara a elas unha actitude de respecto e profesionalidade.
- d) Organizar a intervención relativa á alimentación, supervisando os menús, preparando os alimentos e administrándoos en caso necesario.
- e) Xestionar a documentación básica e o orzamento da unidade de convivencia, cun óptimo aproveitamento dos recursos e asegurando a viabilidade da xestión económica.
- f) Realizar as actividades de mantemento e limpeza do domicilio, garantindo as condicións de habitabilidade, hixiene e orde, con criterios de calidade, seguridade e coidado do ambiente e, de ser o caso, tramitando a documentación pertinente.
- g) Realizar as intervencións relacionadas co estado físico das persoas en situación de dependencia, seguindo as pautas establecidas e amosando en todo momento respecto pola súa intimidade.
- h) Realizar os traslados, as mobilizacións e o apoio á deambulación das persoas en situación de dependencia, empregando os protocolos e as axudas técnicas necesarias, seguindo as pautas marcadas no plan de atención individual (PAI) e adoptando medidas de prevención e seguridade.
- i) Aplicar medidas de prevención e seguridade tanto para as persoas en situación de dependencia como para o persoal profesional, en distintos ámbitos de intervención.
- j) Dar resposta a situacións de emerxencia e risco para a saúde no desenvolvemento da actividade profesional, aplicando técnicas de primeiros auxilios.
- k) Pór en práctica intervencións de apoio psicosocial, empregando axudas técnicas, apoios de comunicación e tecnoloxías da información e da comunicación, e seguindo as pautas marcadas no plan de atención individual.
- l) Aplicar técnicas e estratexias para o mantemento e o desenvolvemento das habilidades de autonomía persoal e social das persoas en situación de dependencia, empregando axudas técnicas e de comunicación consonte as pautas marcadas no plan de atención individual.
- m) Realizar tarefas de acompañamento e asistencia persoal, respectando as directrices do plan individual de vida independente e as decisións da persoa usuaria.
- n) Asesorar persoas en situación de dependencia, familiares e persoal coidador non formal, proporcionándolles pautas de actuación no coidado e na atención asistencial e psicosocial, e adecuando a comunicación e as actitudes ás características das persoas interlocutoras.
- ñ) Resolver as continxencias con iniciativa e autonomía, amosando unha actitude autocrítica e procurando alternativas para favorecer o benestar das persoas en situación de dependencia.
- o) Colaborar no control e no seguimento das actividades asistenciais, psicosociais e de xestión domiciliaria, cubrindo os rexistros oportunos, manexando as aplicacións informáticas do servizo e comunicando as incidencias detectadas.
- p) Xestionar as chamadas entrantes e saíntes do servizo de teleasistencia, recibíndoas e emitíndoas segundo os protocolos establecidos, utilizando aplicacións informáticas e ferramentas telemáticas.

- q) Adaptarse ás novas situacións laborais orixinadas por cambios tecnolóxicos e organizativos nos procesos produtivos, actualizando os seus coñecementos, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida e as tecnoloxías da información e da comunicación.
- r) Actuar con responsabilidade e autonomía no ámbito da súa competencia, organizando e desenvolvendo o traballo asignado, e cooperando ou traballando en equipo con diferentes profesionais no contorno de traballo.
- s) Resolver de xeito responsable as incidencias relativas á súa actividade, e identificar as súas causas, dentro do ámbito da súa competencia e da súa autonomía.
- t) Comunicarse eficazmente, respectando a autonomía e competencia das persoas que interveñen no ámbito do seu traballo.
- u) Aplicar os protocolos e as medidas preventivas de riscos laborais e protección ambiental durante o proceso produtivo, para evitar danos nas persoas, no contexto laboral e no ambiente.
- v) Aplicar procedementos de calidade e de accesibilidade e deseño universais nas actividades profesionais incluídas nos procesos de produción ou prestación de servizos.
- w) Realizar a xestión básica para a creación e o funcionamento dunha pequena empresa, e ter iniciativa na súa actividade profesional.
- x) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas derivadas da actividade profesional, de acordo co establecido na lexislación vixente, participando activamente na vida económica, social e cultural.

As medidas establecidas na Lei 39/2006, do 14 de decembro, de promoción da autonomía persoal e atención ás persoas en situación de dependencia, o aumento de persoas maiores na nosa comunidade e a diminución de coidadoras informais, faría previsible unha alta inserción laboral e unha tendencia de crecemento estable, se ben o actual escenario socioeconómico pode frear a demanda de persoas altamente cualificadas para tarefas de atención.

O forte crecemento dos servizos de atención diúrna que se observaba nos últimos anos vai requirir profesionais con maior competencia e versatilidade na realización de actividades de apoio psicosocial.

A progresiva implantación das novas tecnoloxías fai necesaria tamén unha actualización permanente neste campo, para se adaptar aos cambios que se vaian introducindo nas institucións e no propio domicilio.

A presente programación concreta e adapta o currículo do módulo ao contorno socioeconómico e características do alumnado do ciclo formativo de grao medio de Atención a Persoas en Situación de Dependencia do IES Marco do Camballón.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Autonomía e Dependencia	Nesta unidade se tratan os conceptos básicos referidos á autonomía persoal e á valoración da situación de dependencia.	38	15
2	Características e necesidades das persoas maiores.	Esta unidade céntrase no colectivo de persoas maiores; nas súas características e necesidades específicas, nas medidas para promover a súa autonomía persoal e nos factores relacionados coa aparición da dependencia.	50	30
3	Características e necesidades das persoas con diversidade	Nesta unidade identifícanse as características e necesidades das persoas con discapacidade ou diversidade funcional, centrándose nos apoios que se poden requirir para acadar ou mellorar a súa autonomía persoal.	52	30
4	Características e necesidades das persoas con enfermidade mental	Nesta unidade identifícanse as características e necesidades de apoio das persoas con diferentes tipos de doenzas mentais.	30	20
5	Doenzas xeradoras de dependencia	Esta unidade está dedicada á análise das necesidades de apoio máis comúns entre as persoas con enfermidades xeradoras de dependencia.	22	5

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Autonomía e Dependencia	38

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Caracteriza o concepto de autonomía persoal, para o que analiza os factores que interveñen tanto na súa prevención e promoción como na súa deterioración.	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Descríbense os procesos básicos asociados á promoción da autonomía persoal e a vida independente.
CA1.2 Caracterizáronse as habilidades de autonomía persoal.
CA1.3 Identifícanse os factores que favorecen ou iniben o mantemento da autonomía persoal e a vida independente.
CA1.4 Descríbense as principais alteracións emocionais e de conduta asociadas á perda de autonomía persoal.
CA1.5 Identifícanse os indicadores xerais da perda de autonomía.
CA1.6 Xustifícase a necesidade de respectar a capacidade de elección da persoa en situación de dependencia.
CA1.7 Argumentouse a importancia da prevención para retrasar as situacións de dependencia.
CA1.8 Valorouse a importancia da familia e do medio do suxeito no mantemento da súa autonomía persoal e o seu benestar físico e psicosocial.
CA1.9 Mantívose unha actitude axeitada cara o módulo

4.1.e) Contidos

Contidos
Actitude axeitada
Conceptos básicos de psicoloxía: ciclo vital e procesos cognitivos, emocionais e de conduta.
Autonomía e dependencia. Vida independente: concepto, orixe e filosofía. Autodeterminación. Identificación dos graos e niveis de dependencia. Indicadores xerais da perda de autonomía.
Habilidades de autonomía persoal.
Promoción da autonomía persoal. Procesos básicos e factores influentes: Prevención da perda de autonomía. Identificación de barreiras físicas e psicosociais para a autonomía das persoas.
Factores que favorecen ou iniben o mantemento da autonomía persoal
Alteracións emocionais e de conduta asociadas á perda de autonomía.
Valoración da prevención e a promoción da autonomía persoal como estratexia de actuación fronte á dependencia.
Sensibilización acerca da importancia de respectar a capacidade de elección das persoas en situación de dependencia.
Papel da familia e do contorno no ámbito da autonomía persoal e a dependencia.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Características e necesidades das persoas maiores.	50

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Clasifica os niveis de dependencia e as axudas requiridas asociados ao proceso de avellentamento, e analiza os cambios e as deterioracións producidas por el.	SI

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Relacionáronse os cambios biolóxicos, psicolóxicos e sociais propios do avellentamento coas dificultades que implican na vida diaria da persoa.
CA2.2 Identificáronse as patoloxías máis frecuentes na persoa anciá.
CA2.3 Describíronse as principais características e necesidades das persoas anciás.
CA2.4 Identificáronse as principais manifestacións de deterioración persoal e social propias das persoas anciás.
CA2.5 Relacionáronse os niveis de deterioración física, psicolóxica e social cos graos de dependencia e o tipo de apoio requirido.
CA2.6 Describíronse as condutas e os comportamentos característicos das persoas anciás durante o período de adaptación ao servizo de atención á dependencia e ao persoal profesional de referencia.
CA2.7 Identificáronse as necesidades de orientación e apoio das persoas cuidadoras familiares e non profesionais da persoa anciá.
CA2.8 Valorouse a importancia de respectar as decisións e os intereses das persoas anciás.
CA2.9 Participación no desenvolvemento do módulo

4.2.e) Contidos

Contidos
Actitude participativa
Proceso de avellentamento.
Patoloxías máis frecuentes na persoa anciá.
Incidencia do avellentamento na calidade de vida e na autonomía da persoa anciá.
Identificación das necesidades especiais de atención e apoio integral das persoas anciás. Indicadores de deterioración persoal e social na persoa anciá. Evolución do contexto socioafectivo e da sexualidade da persoa maior. Calidade de vida, apoio e autode
Apoio e orientación ao persoal cuidador non profesional das persoas anciás.
Proceso de adaptación da persoa anciá ao servizo de atención e ao persoal que a atenda: condutas e comportamentos característicos.
Sensibilización cara ás repercusións do avellentamento na vida cotiá das persoas anciás e no seu ámbito.
Respecto pola capacidade de autodeterminación nas persoas anciás.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Características e necesidades das persoas con diversidade	52

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Recoñece as características das persoas con discapacidade en relación cos niveis de dependencia e coa axuda requirida.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Relacionouse a evolución do concepto de discapacidade cos cambios sociais, culturais, económicos e científico-tecnolóxicos.
CA3.2 Relacionáronse os tipos de discapacidade coas dificultades que implican na vida cotiá das persoas.
CA3.3 Describíronse as principais necesidades psicolóxicas e sociais das persoas con discapacidade.
CA3.4 Relacionáronse as tipoloxías e os niveis de discapacidade co grao de dependencia e co tipo de apoio necesario.
CA3.5 Identificáronse os fundamentos da vida independente.
CA3.6 Describíronse as necesidades de orientación e apoio ao persoal cuidador non profesional da persoa con discapacidade.
CA3.7 Argumentouse a importancia da eliminación de barreiras físicas para favorecer a autonomía das persoas con discapacidade física ou sensorial.
CA3.8 Argumentouse a importancia de respectar as decisións e os intereses das persoas con discapacidade.
CA3.9 Analizouse a discriminación por xénero na diversidade funcional.
0CA3.10 Implicación no desenvolvemento do módulo

4.3.e) Contidos

Contidos
Implicación no desenvolvemento do módulo
0Xénero e diversidade funcional.
Participación e discapacidade.
Sensibilización acerca da incidencia da discapacidade na vida cotiá das persoas afectadas e o seu ámbito.
Concepto, clasificación e etioloxías frecuentes. Evolución dos modelos da diversidade funcional: modelo da prescindencia, rehabilitador social e da diversidade.
Identificación das características e as necesidades das persoas con discapacidade.
Discapacidade, autonomía e niveis de dependencia. Influencia dos tipos e niveis de discapacidade na vida cotiá das persoas afectadas. Tipos de apoio.
Influencia das barreiras físicas na autonomía das persoas con discapacidade.
Promoción da autonomía nas persoas con discapacidade.
Vida independente: concepto (perspectiva filosófica, sociopolítica e económica) e marco legal. O movemento vida independente: orixe, evolución, filosofía e marco legislativo.

Contidos
Apoio e orientación no ámbito da persoa con discapacidade.
Consideración das diferenzas sexuais na discapacidade.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Características e necesidades das persoas con enfermidade mental	30

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Describe as doenzas xeradoras de dependencia e determina os seus efectos sobre as persoas que as padezan.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.3 Definíronse as principais características das doenzas mentais máis frecuentes.
CA4.4 Describiuse a influencia das doenzas mentais na autonomía persoal e social das persoas que as padezan.
CA4.9 Actuouse mantendo actitudes axeitadas cara o módulo.

4.4.e) Contidos

Contidos
Actitude axeitada cara o módulo
Persoas con doenza mental. Principais trastornos. Influencia da doenza no estado emocional e na conduta da persoa. Calidade de vida e necesidades de apoio das persoas en situación de dependencia por doenza.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Doenzas xeradoras de dependencia	22

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Describe as doenzas xeradoras de dependencia e determina os seus efectos sobre as persoas que as padezan.	NO

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Caracterizáronse as doenzas agudas, crónicas e terminais pola súa influencia na autonomía persoal da persoa enferma.
CA4.2 Identificáronse as principais características e necesidades psicolóxicas e sociais de pacientes con doenzas xeradoras de dependencia.
CA4.5 Identificáronse as necesidades de apoio asistencial e psicosocial das persoas enfermas en función da tipoloxía de doenza que padezan.
CA4.6 Descríbironse as principais pautas de atención ás necesidades psicolóxicas e sociais das persoas enfermas.
CA4.7 Descríbironse as necesidades de orientación e apoio ao persoal coidador non profesional da persoa enferma.
CA4.8 Sensibilizouse sobre a influencia da doenza na conduta da persoa enferma.
CA4.9 Actuouse mantendo actitudes axeitadas cara o módulo.

4.5.e) Contidos

Contidos
Actitude axeitada cara o módulo
Conceptos fundamentais: doenzas crónicas xeradoras de dependencia.
Situacións de dependencia asociadas a doenzas crónicas ou dexenerativas.
Identificación das características e as necesidades en situacións de doenza e da convalecencia.
Apoio e orientación ao persoal coidador non profesional da persoa enferma.
Sensibilización cara ás repercusións da doenza nas persoas que as padecen e no seu ámbito.

5. Mínimos exigibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Para superar o módulo o alumnado terá que superar todos aqueles criterios de avaliación establecidos como mínimos exigibles nesta programación, que aparecen indicados en cada unha das unidades didácticas.

A cualificación trimestral será a resultante da media ponderada das notas acadadas en cada unidade didáctica avaliada nese trimestre, que á súa vez estará determinada polas porcentaxe (en función do seu peso), asignadas aos criterios de avaliación. Unha unidade considérase superada cando se superen os mínimos exigibles e a cualificación global da mesma sexa de 5 ou máis de 5.

A cualificación trimestral será numérica, entre 1 e 10 sen decimais. Consideraranse como aprobadas as puntuacións iguais ou superiores a 5, sempre e cando se superen positivamente aqueles criterios de avaliación establecidos como mínimos exigibles.

En canto á cualificación final, para aprobar o módulo deberán superarse todas as unidades didácticas que o compoñen, e por tanto, todos os CAs considerados mínimos exigibles. A cualificación final do módulo será a media ponderada da nota obtida en cada unidade didáctica, tendo en conta a peso que cada unidade ten no conxunto do módulo.

A cualificación reflectida no boletín do primeiro e segundo trimestre será o resultado da media ponderada das notas acadadas en cada unidade didáctica avaliada nese trimestre. A cualificación reflectida no boletín do terceiro trimestre será igual á cualificación final do módulo.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

O alumnado que non supere algunha das unidades didácticas ou CA nun trimestre, poderá recuperalo/a no período establecido para tal fin, a través dun exame ou da realización de traballos en función da natureza dos CA non adquiridos.

As actividades de recuperación para o alumnado que non aprobe este módulo, consistirán na presentación de traballos individuais onde se reflectan os coñecementos demandados, e na realización de varias probas escritas e orais, (dependendo da natureza dos Cas non superados). Así mesmo poderase realizar unha proba final onde se comprobará a adquisición dos resultados de aprendizaxe do presente módulo.

As actividades de recuperación previstas, concretaranse para cada alumno/a nun informe individualizado, que tomará como referencia os criterios de avaliación non superados.

O alumnado será informado das actividades programadas para a súa recuperación, do período da súa realización, e da data en que será avaliado.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

O número de faltas que implica o dereito á avaliación continua será do 10% da duración total do módulo.

O alumnado que perda o dereito á avaliación continua poderá seguir asistindo á clase, salvo en actividades que impliquen riscos tal e como establece a normativa vixente, e terá dereito a realizar unha proba extraordinaria de avaliación previa á avaliación final. Esta proba poderá incluír probas escritas teórico-prácticas, entrega de traballos, e/ou exposición de tarefas. Para aprobar o módulo será condición imprescindible obter como mínimo un 5 en todos os CAs obxecto de recuperación.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

SEGUIMENTO DA PROGRAMACIÓN

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e entregarase unha memoria final de curso.

Para o seguimento mensual utilizarase o modelo do procedemento de Programación establecido (utilizando, se é o caso a plataforma habilitada a tal efecto), que se entregará a xefatura de departamento, xa que dito seguimento e revisión deberá constar nas correspondentes actas de departamento.

Para a memoria final utilizaremos o modelo proporcionado pola xefatura de estudos ao final de curso.

Ademais do recollido no parágrafo anterior, o seguimento da programación levarase a cabo de xeito continuo a través do caderno de aula. As anotacións recollidas neste facilitaran a realización do seguimento da programación mensual a través da aplicación informática.

AVALIACIÓN DA PRÁCTICA DOCENTE

A avaliación da práctica docente levarase a cabo en varios momentos. De xeito continuo ao longo do proceso recollendo información daqueles aspectos que non funcionen ou sexa necesario mellorar, para facelo no momento se a situación o permite.

Para avaliar a práctica docente teranse en conta os seguintes temas:

- Metodoloxía utilizada.
- Obxectivos específicos acadados en cada UD e nivel de asimilación dos contidos e procedementos que interveñen.
- Nivel de adquisición dos resultados de aprendizaxe logrados realmente polo alumnado en relación aos programados/esperados.
- Pertinencia dos criterios de avaliación programados.
- Actividades de aprendizaxe e de avaliación empregadas.
- Explicacións realizadas na aula/taller: idoneidade, adecuación, pertinencia
- Materiais e recursos utilizados.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28: Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil profesional correspondente.

Para este módulo pasarase durante a primeira semana do curso, un cuestionario de avaliación inicial (sobre coñecementos previos, intereses e motivacións do noso alumnado) que se complementará cos datos proporcionados polo titor/a e datos de información de matrícula.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O carácter continuo da avaliación debe permitir, a detección precoz das posibles dificultades na adquisición dos contidos por parte do alumnado e, en consecuencia, promover a identificación dos aspectos do proceso que provocan estas dificultades e a adopción das medidas oportunas. Cando

a análise da marcha dun estudante determine dificultades para o seguimento, darase un apoio educativo personalizado determinando aqueles contidos nos que ten máis dificultades, propoñendo traballos e actividades de reforzo que lle permitan acadar as capacidades terminais asociados aos contidos mínimos propostos nesta programación didáctica.

No caso en que non sexa posible que garantir a consecución efectiva dos resultados da aprendizaxe, o equipo docente poderá propoñer a través do departamento de Orientación, a solicitude de flexibilidade horaria, tal e como establece a Orde do 12 de xullo de 2011 no seu artigo 15: "De acordo co artigo 61 do Decreto 114/2010, do 1 de xullo, o alumnado con necesidades educativas especiais, consonte o establecido no artigo 73 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, poderá ser autorizado, cando as necesidades de apoio específico así o xustifiquen, para cursar os ciclos formativos en réxime ordinario de xeito fragmentado por módulos, cunha temporalización distinta á establecida con carácter xeral".

De forma xeral neste módulo implantaranse, conforme ás necesidades detectadas, medidas de reforzo educativo, tanto curriculares como organizativas:

- Tendo en conta a posible discapacidade física dun alumno/a (xordeira, cegueira, deficiencia motórica,...), será necesaria a adecuación no acceso o currículo.
- Tamén poderán adecuarse compoñentes básicos do currículo (contidos, metodoloxía, recursos), incidindo directamente na programación, en base ás problemáticas concretas:
 - Adaptación no proceso de ensinanza-aprendizaxe aos ritmos e tempos tanto do grupo como individuais, axustando a temporalización das unidades didácticas.
 - Planificación de actividades para determinar cales son os coñecementos previos do alumnado antes de iniciar o proceso de ensinanza-aprendizaxe.
 - Tendo en conta os intereses do alumnado na programación e funcionalidade das aprendizaxes.
 - Creación dun clima de respecto e tolerancia e valoración mutua.
 - Creación dun ambiente de traballo cooperativo, de axuda mutua, un grupo de traballo que integre a alumnas/os con diversidade de intereses, motivacións e capacidades.
- Métodos alternativos de ensinanza-aprendizaxe.
- Maior tempo para a consecución dos obxectivos
- Actividades diversas diferenciadas en grao de dificultade e complexidade para traballar o mesmo contido.
- Diseñar diferentes actividades e situacións para avaliar o mesmo contido.
- Adaptando os instrumentos de avaliación ás necesidades e capacidades potenciais do alumnado.
- Materiais adaptados ás súas necesidades.
- Adecuación de espazos na aula que favorezan a mobilidade do alumnado e posibilite distintos tipos de traballo de forma simultánea e diferentes agrupamentos coa participación de todos os alumnos e alumnas.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

No desenvolvemento dos contidos incidirase especialmente nos seguintes temas transversais:

- Xénero: visibilizar e valorar ao colectivo de mulleres, tanto nas persoas dependentes como nos cuidadores/as.
- Valores, actitudes e habilidades necesarias e positivas para as relacións coas persoas, e para o traballo en equipo. Ambos aspectos estarán presentes no desempeño das súas tarefas como profesionais.

- Educación para a paz, insistindo especialmente na resolución positiva de conflitos.
- Diversidade. O alumnado debe ser consciente e reflexionar sobre a existencia de prexuízos e estereotipos que poden influír nas persoas coas que realicen o seu traballo, e na súa futura intervención en xeral. Asemade, preténdese que sexan capaces de identificar as capacidades e potencialidades de todos os individuos.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Considerando que a situación coa pandemia está un pouco máis estable, teremos a posibilidade de levar a cabo visitas os diferentes centros que complementen a formación teórica en centro. Temos previsto visitar diferentes entidades de Atención a persoas en situación con dependencia como o CRD de Medelo, o Centro Estatal de Promoción da Autonomía de Bergondo ou a Asociación Amarai, así como centros residenciais tales como a Residencia de Vila de Cruces.

Desenvolveranse charlas no centro presenciais así como a través de videoconferencia con persoas ou entidades de referencia no eido, tales como Álex Ferradás ou Ánxela López coa presentación do Movemento de Vida Independente.

10. Outros apartados

10.1) Contribución ao Plan Lector

O propósito de contribuír ao desenvolvemento do Plan Lector do centro é garantir a paulatina capacitación do alumnado nas competencias básicas e cara á súa formación integral como cidadáns e tento favorecer así a adquisición e mellora da competencia comunicación lingüística.

Dende o módulo as colaboracións concretas ao plan son:

- a creación dun "Club de lectura" do módulo onde se traballarán con libros, en concreto bandas deseñadas, relacionadas co módulo. Serán traballadas as seguintes lecturas:

*ROCA, P. : La Casa. Astiberri Ediciones, 2016

*PENYAS, A.: Estamos todas bien. Ediciones Salamandra, 2017

*GALLARDO, M. : María y yo. Astiberri Ediciones, 2008

*LEMA, B.: O corpo de Cristo. Deputación de A Coruña, 2017

- adquirir material bibliográfico (de considerarse preciso)
- facer suxestións de referencias bibliográficas
- adicar un tempo ao inicio das sesións (segundo o establecido a nivel de centro) para ler textos que o propio alumnado selecciona, realizar dinámicas de fomento da lectura